

**ISMÉT JÖNNEK?
AKTUÁLIS MIGRÁCIÓS HELYZET A
DÉLI HATÁRON**

Migrációkutató Intézet

Gyorselemzések

Dobó Géza

2025/2

2025.02.10.

ISMÉT JÖNNEK?

AKTUÁLIS MIGRÁCIÓS HELYZET A DÉLI HATÁRON

A 2024-es évben csökkenő tendenciát mutatott az illegális bevándorlók beáramlása az Európai Unióba. A globális visszaesés mértékénél is nagyobb ütemben csökkent a nyugat-balkáni útvonalon az irreguláris migránsok által elkövetett határsértések száma. Ráadásul a több elágazással bíró nyugat-balkáni útvonal északi nyomvonalán, a szerb–magyar országhatáron már 2023 októberétől tapasztalható jelentős visszaesés a szerb rendvédelmi szervek rigorózus fellépésének köszönhetően. Azonban mind a magyar határrendészet adatai, mind a terepismerettel rendelkező szerbiai források arról számolnak be, hogy az illegális bevándorlás ismét növekszik. Elemzésünkben elsősorban ezt a jelenséget vizsgáljuk a teljeskörű európai migrációs folyamatok és a nyugat-balkáni útvonal alternatív elágazásaira is kitérve.

A határsértések csökkenésének okai

A szerb–magyar országhatáron 2023 októberétől kezdődően drasztikusan visszaesett az illegális határsértések száma. Amellett, hogy csökkent az Európát sújtó globális migrációs nyomás, a visszaesés annak is köszönhető, hogy a műszaki határzárnak a magyar hatóságok – a határrendészek és határvadászok – részéről történő folyamatos és intenzív védelme mellett immár a szerb hatóságok is kivették a részüket az érdemi határvédelemből.¹ A 2023-as év folyamán ugyanis – elsősorban a soraikból verbuválódott embercsempészbandák rivalizálásának következtében – tetőzött az illegális migránsok közötti erőszak. Halálos kimenetelű fegyveres összetűzésekre is sor került.² Szerbiában 2023 végén tartottak parlamenti választásokat, ezért az irreguláris migráció okozta lakossági felháborodás csillapítása érdekében immár nem csupán a probléma tüneti kezelését látták el, mint korábban: 2023 vége előtt ugyanis csupán úgy léptek fel az országhatár övezetében tanyázó illegális bevándorlókkal szemben, hogy miután begyűjtötték, Szerbia különböző pontjain található befogadó állomásokra szállították őket. A nyílt táborokból viszont a migránsok szabadon távozhattak, a szerb hatóságok pedig nem szabtak gátat annak, hogy a

¹ SUBOTICA.COM 2023.

² HVG 2023.

Gyorselemzések 2025/2

lényegében embercsempészként működő taxisok akár már a begyűjtésüket követő napon ismét a magyar országhatárhoz szállítják őket.³

Alternatív útvonalak

Miután jelentősen megnehezült az illegális határátlépés a szerb–magyar országhatáron, felértékelődtek a nyugat-balkáni főcsapáson fellelhető alternatív útvonalak. Szerbiából az északi irányvonal helyett egyre inkább nyugati irányba, Bosznia-Hercegovinán keresztül próbálnak a bevándorlók bejutni az Európai Unió területére. Jellemzően a Szerbiát Bosznia-Hercegovinától elválasztó, vízállástól függően akár átgázolható Drina határfolyón kelnek át, majd Horvátországot átszelve, szinte kivétel nélkül Szlovénián keresztül folytatják útjukat Ausztriába vagy Olaszországba. A Drinán átvezető útvonalat akkor is igénybe veszik, amikor a vízállás magas, aminek következtében sajnos gyakori a fulladásos halálesetek száma.⁴

Annak ellenére, hogy 2024-ben Európa-szerte csökkenő tendenciát mutatott az illegális migráció – a nyugat-balkáni útvonalat is beleértve –, a felvázolt átrendeződések következtében nőtt a Horvátországra nehezedő migrációs nyomás. A különböző statisztikákat ugyanakkor fenntartással kell kezelni, mert míg az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex) a 2024-es évre a teljes nyugat-balkáni útvonalon összesen 21 520 illegális határsértést tart nyilván (lásd 2. sz. ábra), addig a horvát belügyminisztérium csak Horvátországban 2024 első 10 hónapjában 26 534 illegális határátlépést regisztrált.⁵ Horvátország hatékony határvédelmét nehezíti, hogy az illegális migrációs nyomásnak leginkább kitett, Bosznia-Hercegovinával közös határszakasza több, mint ezer kilométer hosszú. Összehasonlításként: a szerb–magyar országhatárt lefedő műszaki határzár mindössze 155 kilométer hosszan húzódik. Horvátországban 2023 első 10 hónapjában 1 099 embercsempészt értek tetten, 2024 azonos időszakában pedig 1 460-at, ami mintegy 25%-os növekedést jelent.

³ PANNON RTV 2023.

⁴ BBC 2024.

⁵ DEUTSCHE WELLE 2024.

Gyorselemzések 2025/2

PEOPLE SMUGGLING

	NUMBER OF CRIMINAL OFFENCES	NUMBER OF PERPETRATORS
2016	156	167
2017	365	321
2018	619	620
2019	946	983
2020	698	692
2021	957	885
2022	914	774
2023	1.499	1.612
I-X 2023	1.050	1.099
I-X 2024	1.500	1.460 +24,73%

1. ábra – forrás: Horvát Belügyminisztérium

A horvát Belügyminisztérium megrendelésére 1 124 irreguláris migránssal készített interjúalanyok 25%-a marokkói, 22%-uk szír, míg 16%-uk afgán. Az interjúkból kiderült, a migránsok 95%-a férfi és 80%-uk egyedülálló. Útjuk kiindulási pontjától a Horvátországban felvett interjúkészítésig átlagosan 529 nap telt el. Több, mint 30%-uk legalább 3 meghiúsult határátlépésen van túl. 58%-uk utazott autóbusszal, míg 26%-uk taxival. 30%-uk éjszakázott a szabad ég alatt felvert sátrakban, illetve elhagyatott épületekben. A migránsok zöme azonban nem tervez a térségben maradni: 40%-ának Németország, 29%-ának Olaszország, míg 10%-nak Franciaország az úticélja.⁶ A Horvátországban 2019 és 2024 között tetten ért embercsempészek állampolgárságukat illetően rendkívül heterogénak. A horvát rendőrségi nyilvántartás szerint a csempészek 82 ország polgárai közül verbuválódtak. A legtöbb horvát (1 716), bosznia-hercegovinai (765), szerb (640), román

⁶ RH MUP 2024A

Gyorselemzések 2025/2

(478), ukrán (371) állampolgár, míg a migránskibocsátó országok közül a legtöbb embercsempész szír (112), pakisztáni (63) és afgán (31).⁷

A nyugat-balkáni útvonalon Horvátországba a legnagyobb számban az ország keleti részére érkeznek illegális bevándorlók, főként Szerbiából, valamint Boszniából, Bosznia-Hercegovina északnyugati szegletéből. A horvát rendőrség az embercsempészek társadalmi helyzetével és életvitelükkel kapcsolatos adatgyűjtés során megállapította, hogy azok jellemzően a középosztályhoz vagy a leszakadó társadalmi réteghez tartoznak. Elterjedt körükben a droghasználat és a szerfüggőség, valamint jelentős számban már korábban is követtek el bűncselekményt. Sokan közülük személyfuvarozásból élnek, illetve gépjárműkölcsonzó tulajdonosai vagy alkalmazottai.⁸

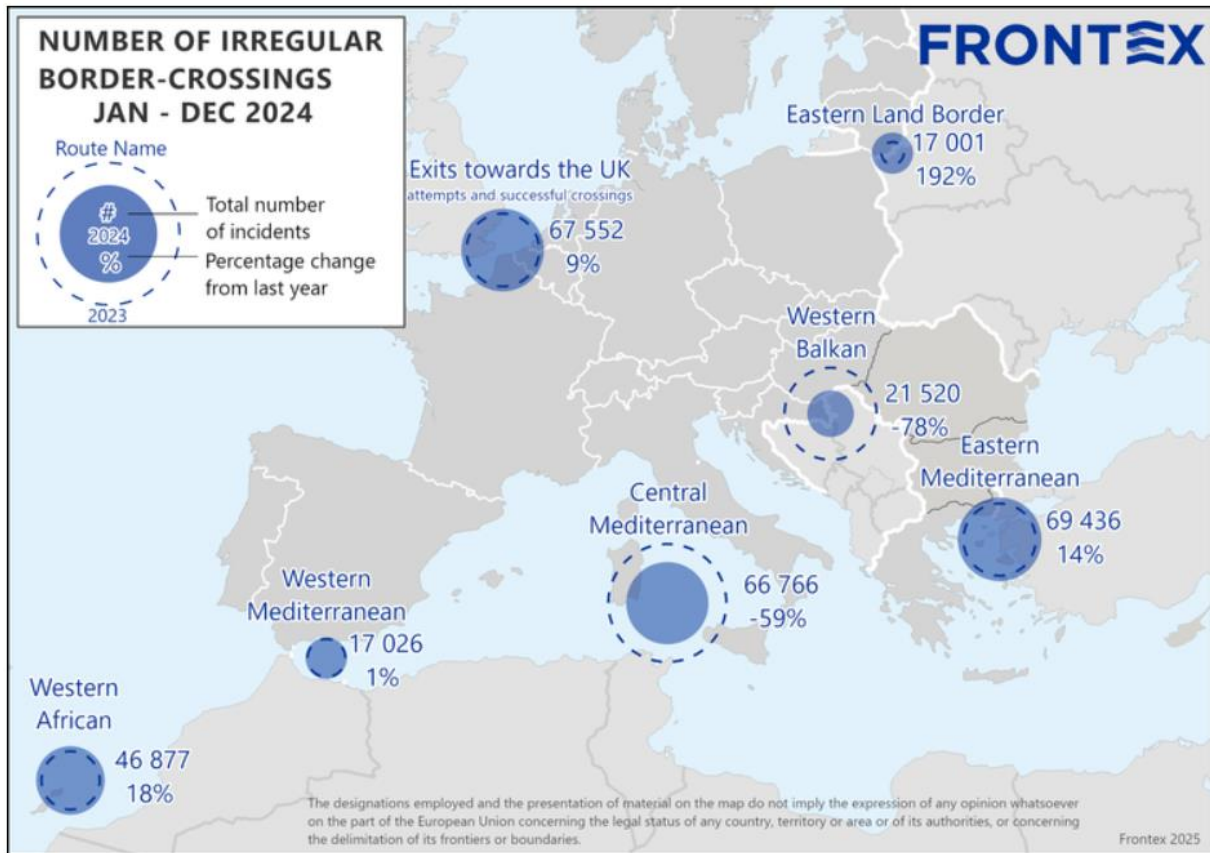
Globális csökkenés az irreguláris migrációs folyamatokban

A Frontex nyilvántartása szerint 2024-ben a regisztrált illegális határsértések száma az előző évihez képest 38%-kal visszaesett. Ilyen alacsony adatot 2021, a koronavírus-világjárvány óta nem mértek, az EU külső határaitra mintegy 239 ezren érkeztek. A nyugat-balkáni útvonalon volt a legmagasabb a visszaesés, a 78%-os csökkenést a Frontex szakemberei a régió államainak szigorúbb fellépésével magyarázzák.

⁷ RH MUP 2024B

⁸ RH MUP 2024C

Gyorselemzések 2025/2

2. ábra – forrás: Frontex

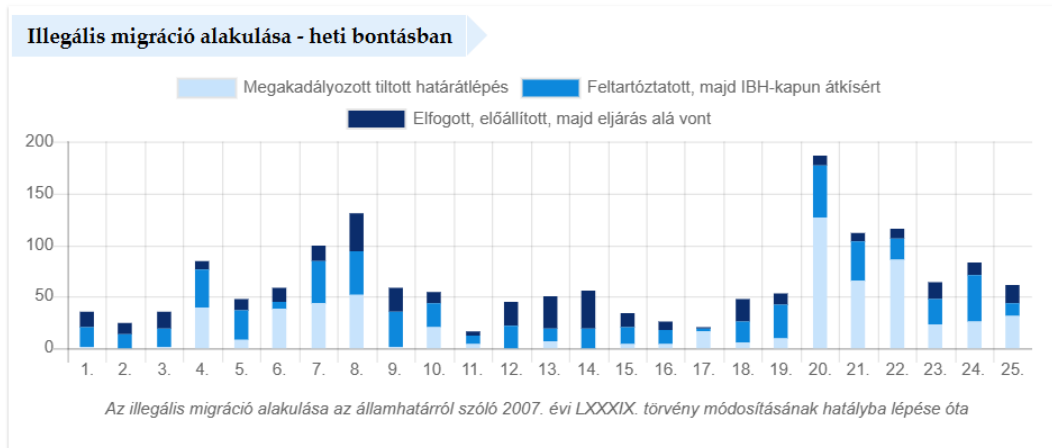
A nyugat-balkáni útvonalon a 21 520 határsértőből a legtöbb szír, török és afgán állampolgár. Nehéz megjósolni, hogy tartós marad-e a visszaesés, ugyanis a korábbi évek tapasztalatai alapján a 2015-ös migrációs csúcsev óta az eseti visszaeséseket folyamatos növekedés követte. Ha a régió államaiban lanyhul a határvédelem, akkor ismét fordulhatnak a trendek. Mint jelen elemzésünkben is megismerhető, a szerb–magyar országhatáron is ez a tendencia érvényesül.

Visszaszivárgás a szerb–magyar országhatáron

A szerbiai választásokat követően csak egy ideig tartott ki az aktív határőrizet: a 2023 októberétől 2024 első négy hónapjáig tartó időszakot a stagnálást jellemezte, amelyet enyhe növekedés váltott fel a határsértések számában.

Gyorselemzések 2025/2

Év

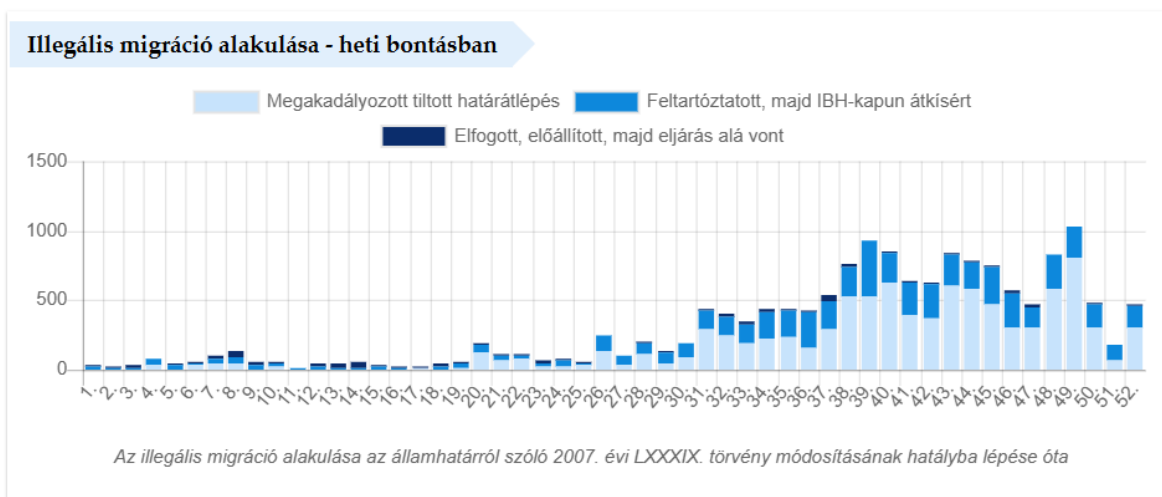
3. ábra – forrás: Police.hu

A 2024 júniusi terepbejáráson az országhatár szerb oldalán, a Szabadkát övező erdőségekben arra utaló jeleket tapasztaltunk, hogy ismételten megjelentek illegális bevándorlók. Tűzrakóhelyek nyomai, illetve friss hulladék, főképp üres energiatalos dobozok árulkodtak jelenlétükről. Az energiatalalt ugyanis közkedvelt stimulánsként fogyasztják az illegális határátkelési kísérletek – amelyet egymás között angol nyelvtudástól függetlenül „game” -nek neveznek – előtt, amikor is a határkerítésen való átjutással próbálkoznak.⁹

⁹ DOBÓ 2024.

Gyorselemzések 2025/2

Év

4. ábra – forrás: *Police.hu*

A 2024-es esztendő második felében olyan hét is előfordult, amikor az ezres nagyságrendet is meghaladta a megakadályozott tiltott határátlépések, illetve a feltartóztatott, majd az ideiglenes biztonsági határzár kapuin visszakísértek száma. A kettős kerítésrendszerből álló határzár mindkét oldala ugyanis Magyarország területén fekszik. Annak kapuján visszakísért határsértőknek a vonatkozó magyar jogszabályok szerint lehetőségük nyílik menedékkérelmük iránti szándéknyilatkozatukat magyar külképviseleti szervnél benyújtani.¹⁰ Szerbia esetében Magyarország belgrádi nagykövetségén van erre lehetőség.

2024-ben mindössze 26 menedékkérelmet adtak be Magyarországon, amely arra utal, hogy a Szerbiából Magyarországra érkező illegális bevándorlók túlnyomó része gazdasági migráns, és nem a Genfi egyezmény szerint faji, vallási, nemzeti hovatartozás, politikai meggyőződés, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás miatt üldözöttek.

Ugyanebből az adatbázisból az is megismerhető, hogy egyetlen, január eleji napon a határzáron visszakísértek és az illegális határátlépésben megakadályozottak száma 71 fő, holott figyelembe kell venni, hogy a téli hónapokban általában alacsonyabb az illegális bevándorlás intenzitása.

¹⁰ MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG 2023.

Gyorselemzések 2025/2

2025 januárjában a tavalyi terepbejárásunkat biztosított informátorunk megerősítette, hogy a migránsok visszaáramlása azóta is folyamatos, ismét élnek embercsempészek az erdőkből, azonban mozgásukat az éjjeli időszakra korlátozzák. Egyben azt is jelezte, hogy a szerb rendvédelmi szervek jelenléte ismét háttérbe szorult. Informátorunk mindennapi munkája során járja a Szabadkát övező erdőket és rálátással bír az illegális bevándorlók ideiglenes terepi szálláshelyeikre, valamint vonulási irányukra.

Összegzés

A közelmúltban észlelt globális és lokális csökkenő tendenciáktól eltérően a szerb–magyar országhatáron az illegális migrációs tevékenységben enyhe növekedés tapasztalható. A helyi lakosság körében aggodalomra ad okot, hogy a migránsok visszazivárgása már megkezdődött. Mindennek elsősorban az a kiváltó oka, hogy a szerb rendőrség és csendőrség jelenléte az országhatár közelében jelentősen visszaszorult. Ez a hiányosság kedvező környezetet teremt az embercsempész bandák számára, amelyek nem kizárt, hogy ismét táborokat vertek a környező erdőkből, hasonlóan a 2023 októberét megelőző helyzethez. A visszaesés ellenére a nyugat-balkáni migrációs útvonal továbbra is aktív. A tavalyi évben észlelt, több mint 21 ezer határsértés sem elenyésző szám. Ezen az útvonalon a migránsok részben továbbra is Bosznia-Hercegovinán keresztül haladnak a nyugat-európai úticéljaik felé, azonban ahhoz, hogy a Magyarországon keresztül vezető útvonalon ne burjánzzon el ismét a forgalom, a szerb rendvédelmi szervek ismételt, folyamatos jelenlétére volna szükség.

Gyorselemzések 2025/2

Felhasznált irodalom:

BBC (2024): *Najmanje 10 migranata se utopilo a Drini, među njima i beba – Legalább 10 migráns fulladt a Drinába, köztük egy csecsemő.* 2024. augusztus 22. Forrás: <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-69287751> (Megtekintve: 2025.01.14.)

DEUTSCHE WELLE (2024): *Nevidljivi migranti u Hrvatskoj – Láthatatlan migránsok Horvátországban* 2024. december 14. Forrás: <https://www.dw.com/bs/nevidljivi-migranti-u-hrvatskoj/a-71030702> (Megtekintve: 2025.01.14.)

DOBÓ, GÉZA (2024): *Megindult a visszaszivárgás – A migrációs helyzet alakulása Magyarország déli határvidékén* 2024. július 31. Forrás: <https://migraciokutato.hu/2024/07/31/horizont-2024-9-megindult-a-visszaszivargas-a-migracios-helyzet-alakulasa-magyarorszag-deli-hatarvideken/> (Megtekintve: 2025.01.14.)

HVG: (2023) *Tálib titkosszolgálatot, ismert terrorszervezetet is emleget a déli határbelétről szóló titkosszolgálati jelentés.* 2023. november 2. Forrás: https://hvg.hu/itthon/20231102_Tamadhatova_valt_a_deli_hatarzar_ismeri_a_titkosszolgálati_jelentes_am_a_lenyeget_kitakartak_belole (Megtekintve: 2025.01.14.)

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG (2023) *Menekültügyi eljárás Magyarországon.* 2023. február 16. Forrás: <https://helsinki.hu/menekultugyi-eljaras-magyarorszagon/> (Megtekintve: 2025.01.14.)

PANNON RTV (2023): *A hatóságok elszállítják, a taxisok visszahozzák a migránsokat.* 2023. augusztus 5. Forrás: <https://pannonrtv.com/rovatok/tarsadalom/hatosagok-elszallitjak-taxisok-visszahozzak-migransokat> (Megtekintve: 2025.01.14.)

RH MUP (2024): BORIS NOVAK: *Smuggling of Migrants – Croatians Experiences.* 2024. november 26. Zágráb, Liszt Ferenc Intézet: Nyugat-Balkán Konferencia

Gyorselemzések 2025/2

SUBOTICA.COM (2023): *Jake snage zandarmerije i policije sprovode akcije na teritoriji grada, prigradskih naselja i sume – A csendőrség és a rendőrség megerősített alakulatai hajtanak végre akciókat a város, a környező települések és erdők területén. 2023. október 28.* Forrás: <https://www.subotica.com/vesti/jake-snage-zandarmerije-i-policije-sprovode-akcije-na-teritoriji-grada-prigradskih-naselja-i-sume-id47940.html> (Megtekintve: 2025.01.14.)

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155.

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

© Dobó Géza, 2025

© Migrációkutató Intézet, 2025

Sorszám: 2025/2